

## 4. LES POLÍTIQUES ACTIVES D'OCUPACIÓ

Al llarg d'aquests darrers anys de crisi econòmica, s'han anat adoptant mesures específiques i reforçant els programes d'ocupació per fer front a la situació de deteriorament del mercat laboral. Les mesures adoptades durant l'any 2011, com ja passava l'any 2010, van dirigitades a garantir, d'una banda, la protecció de les persones desocupades i, d'altra, en l'àmbit de les polítiques actives d'ocupació, a frenar la caiguda de l'ocupació i l'increment de la desocupació.

Gran part d'aquestes mesures tenen el seu origen en l'Acord social i econòmic per al creixement, l'ocupació i la garantia de les pensions (ASE), signat el 2 de febrer de 2011 pel Govern de l'Estat i les principals organitzacions empresarials (CEOE i CEPYME) i sindicals (CCOO i UGT). D'acord amb l'ASE, el Govern va aprovar un Pla de xoc (amb el RD 1/2011), en el que es varen incloure mesures dirigides als col·lectius més afectats per la crisi econòmica, joves menors de 30 anys i parats de llarga duració, al qual segueix el RD 3/2011, de mesures urgents per a la millora de l'ocupació i la reforma de les polítiques actives d'ocupació, que suposa una reforma en profunditat del principal marc regulador de les polítiques actives, que és la Llei 56/2003 de 16 de desembre. El 26 d'agost es va aprovar el RD-Llei 10/2011 de mesures urgents per a la promoció de l'ocupació dels joves, el foment de l'estabilitat en l'ocupació i el manteniment del programa de requalificacions professionals de les persones que esgoten la seva protecció per atur, amb canvis en el contracte de formació i incentius. El 31 d'octubre es va aprovar l'Estratègia Espanyola d'Ocupació 2012-2014, amb el RD 1542/2011 com a marc normatiu de coordinació i execució de les polítiques actives d'ocupació en el conjunt de l'Estat. El mateix dia també es va aprovar el RD-Llei 1543/2011, per regular les pràctiques laborals en empreses per tal de facilitar la realització de pràctiques laborals no professionals.

A les Balears, cal esmentar la signatura, el 14 de juliol de 2009, del Pla d'Ocupació de les Illes Balears (POIB), vigent fins al 2011. Els principals programes de promoció d'ocupació del POIB són: Programes de foment

d'ocupació estable; Programes dirigits a emprenedors; Programa de foment de l'economia social; Programes de foment de l'ocupació pública; Programes de foment de desenvolupament local; Programes d'orientació: Xarxa d'atenció de col·lectius vulnerables del SOIB; Programes per a la integració laboral de persones amb discapacitat. (Vegeu les Memòries del CES dels anys (2009; pàgs: 399-403) i (2010; pàgs: 366-371).

Igualment, cal citar el programa operatiu IB FSE, que té un àmbit temporal d'aplicació 2007-2013, però enguany es va suspendre el cofinançament del FSE dins els diferents programes operatius de la CAIB.

Així, la Comunitat Autònoma de les Illes Balears (CAIB) gestiona la major part de les polítiques actives d'ocupació transferides de l'Administració general de l'Estat, així com d'altres promogudes per iniciativa pròpia. A l'àmbit de la nostra Comunitat, és el Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB) l'òrgan competent per a la seva gestió, si bé correspon a la Direcció General de Treball la gestió de certes línies de suport a l'economia social i de foment de les relacions laborals.

Dins d'aquests programes de promoció d'ocupació gestionats per la Comunitat es preveuen mesures i incentius que van dirigits a fomentar la generació d'ocupació, com són la creació d'empreses, l'ocupació per compte d'altri i l'ocupació autònoma mitjançant subvencions directes a la creació de llocs de treball i d'ajuts per al finançament d'inversions per a la posada en marxa de les activitats o de nous llocs de feina. Entre els beneficiaris d'aquests ajuts hi ha entitats locals, organismes públics, entitats no lucratives i empreses, com també diversos col·lectius de treballadors amb dificultats d'inserció en el mercat de treball: persones amb discapacitat, persones en situació de risc o exclusió social i, en la situació actual de crisi, aquells col·lectius que n'estan patint amb més duresa les conseqüències: joves i aturats de llarga durada.

Dins les polítiques actives d'ocupació cal també fer un esment principal a les que tenen per objectiu la formació, l'orientació per l'ocupació i el reconeixement de l'experiència professional. Ens referim al centres integrats de formació professional, les mesures de formació i orientació per a l'ocupació, les mesures

de formació adreçades a la població en atur, la certificació i l'avaluació de l'impacte de les accions de formació per a persones en atur, les mesures de formació adreçades de manera preferent a la població ocupada, l'orientació per a l'ocupació, i, el reconeixement de l'experiència professional. (Vegeu les Memòries del CES dels anys (2009; pàgs: 403-409) i (2010; pàgs: 371-383).

#### 4.1. LES POLÍTIQUES D'OCUPACIÓ

Dins un context de restriccions pressupostàries, entre les principals mesures adoptades, i pel que fa al Programa de foment de l'ocupació estable, que cerca fomentar la contractació indefinida de treballadors per compte d'altri, durant el 2011, es va substituir per incentius a la contractació de persones joves (fins a 30 anys), que, a més de la contractació indefinida i fixa discontinua, incentivava la subscripció de contractes per a la formació, de pràctiques i de relleu, amb un import destinat a les subvencions per aquest concepte de 274.530,65 euros, d'un total de 723.263,24 euros. Respecte de 2010, es produeix un increment significatiu en l'execució del pressupost en els incentius a la contractació indefinida en empreses I+E (del 43,21%), i un increment més moderat pel que fa a les subvencions per a la contractació indefinida de persones amb discapacitat (del 2,08%). Respecte dels incentius a la contractació indefinida, respecte de l'any 2010 es pot apreciar un descens del 54,23% del pressupost executat, que en milers d'euros suposa 325.245,87 euros menys [\(vegeu el quadre II-46\)](#).

Pel que fa a la contractació de persones amb discapacitat dins el mercat protegit, és a dir, a centres especials d'ocupació, l'any 2011 l'import de les subvencions concedides va ser de 560.250 euros. A més, durant l'any 2011 es varen destinar un total de 3.246.872,15 euros al finançament parcial del cost salarial de les plantilles de discapacitats (75% de l'SMI, en un total de 725 plantilles de discapacitats), així com 296.193,16 euros al finançament parcial del cost salarial i de Seguretat Social de les persones que integren les unitats de suport a l'activitat professional de les persones amb discapacitat.

El programa dirigit a emprenedors té com a objectiu facilitar el desenvolupament de projectes empresarials de persones desocupades perquè s'estableixin com a treballadors per compte propi, amb suport especial a col·lectius amb dificultats d'accés al mercat de treball. Al llarg del 2011, el conjunt del programa d'ajudes a l'ocupació autònoma ha assolit la xifra de 1.528.453,64 euros, la qual cosa representa un increment de l'1,21% respecte de l'any anterior.

Per altra banda, el Programa de foment de l'economia social recull tota una sèrie d'ajudes que van dirigides a fomentar la creació i el manteniment de llocs de treball en cooperatives i societats laborals. El pressupost executat durant l'any 2011, incloent tant les de nova creació com les que ja estaven constituïdes, ha estat de 401.835,10 euros, xifra que suposa un descens respecte de l'any anterior del 45,09%.

Amb el Programa de foment de l'ocupació pública i el Programa de foment del desenvolupament local, es financen els costos salarials dels treballadors contractats per a l'execució d'obres o serveis d'interès general i social. Dins el programa de foment de l'ocupació pública, convé destacar el programa de col·laboració amb les corporacions locals, cofinançat pel Fons Social Europeu i el programa de col·laboració amb òrgans de l'Administració general de l'Estat i els seus organismes autònoms amb seu a les Illes Balears, amb òrgans de l'Administració de la Comunitat Autònoma i els seus organismes autònoms, amb la Universitat i amb entitats i institucions sense finalitat lucrativa. Aquest programa ha estat el més elevat en relació amb la seva quantia, amb un pressupost executat de 13.736.875,32 euros. Així i tot es pot apreciar una disminució del 9,16% respecte del pressupost executat l'any 2010.

Pel que fa al Programa de desenvolupament local, les ajudes convocades durant l'any 2011 tenen com a objectiu col·laborar en la promoció i implantació

de polítiques actives d'ocupació, foment de l'ocupació i orientació de projectes empresarials. Són mesures que estan previstes dins el Pla d'ocupació de les Illes Balears (POIB) 2009 – 2011 per consolidar la xarxa d'agents d'ocupació i desenvolupament local. El 2011 l'import executat ha arribat als 2.573.457,44 euros, la qual cosa suposa un increment del 2,96% respecte de l'any anterior.

## 4.2. LES POLÍTIQUES DE FORMACIÓ

S'ha de tenir present que el SOIB durant l'any 2011 es va adscriure de la Conselleria de Treball a la Conselleria d'Educació amb la finalitat, segons el Decret 4/2011 de 5 d'agost, de potenciar un sistema integral de formació professional, qualificacions i acreditacions que respongui amb eficàcia a millorar les possibilitats d'accés a un treball de les persones aturades i a l'adaptació de la formació i requalificació per a l'ocupació dels treballadors. Seria interessant analitzar en properes edicions quines iniciatives d'integració dels dos subsistemes s'han dut a terme, analitzar l'oferta de formació de Certificats de Professionalitat que s'ha dut des del SOIB, i el nombre d'acreditacions (totals i parcials) entre d'altres iniciatives.

Les mesures de formació i orientació per a l'ocupació són el nucli central de les polítiques actives d'ocupació (PAO). Totes les mesures de formació i d'orientació s'adrecen de manera exclusiva o preferent a persones desocupades, excepte una de les de formació, que s'adreça preferentment a persones ocupades. L'any 2011, a diferència de l'anterior, es caracteritza per un descens important de participants en la categoria de formació, mentre que en la d'orientació s'observa un increment del 66,22% respecte del 2010.

Per tipus de població, en les mesures que s'adrecen de manera exclusiva o preferent a la població desocupada, hi participaren 52.529 persones, 44.659 en accions d'orientació i 7.870 en accions de formació. Quant al pressupost executat, el de formació ha estat de 14.824.035,55 euros, pràcticament un 59% menys que l'any anterior ([vegeu el quadre II-47](#)).

Si comparam les dades amb les d'anys anteriors, observam que en l'àmbit de l'orientació s'ha produït un increment progressiu durant els darrers anys, especialment l'any 2011, amb 17.792 participants més. La participació en la formació ha disminuït durant l'any 2011, tot i que els darrers anys també presentava un increment progressiu en la participació. Pel que fa als pressuposts, no es disposa del d'orientació, i el de formació ha disminuït en més de 21 milions d'euros.

La participació en la formació adreçada preferentment a persones ocupades ha estat de 5.924 persones, amb un pressupost de 3.569.159,50 euros. Les dades evolutives mostren per a l'any 2011 un descens important de la participació, que durant l'any 2010 va ser de 18.874 persones, amb una disminució correlativa del pressupost executat (de 8.750.946,37 euros el 2010).

En relació a aquest punt, cal destacar en primer lloc que aquests programes s'executen amb el pressupost anual de l'any anterior. Ara bé, per l'any 2011 (que s'executa amb el pressupost de 2010), aquesta execució no va poder-se iniciar fins el mes de maig, ja en ple inici de la temporada d'estiu, de manera que en ple mes de juliol de 2012 encara s'estan executant accions amb càrrec a partides de l'any anterior. De fet, el pressupost de la convocatòria 2010 que s'executa al llarg de l'any 2011, no era tant inferior al de l'any 2009 (executat al llarg de l'any 2010), com reflecteixen les dades executades per anys naturals. Quant a la diferència en el nombre d'alumnes es deu a què s'ha eliminat la convocatòria 2011 (execució 2012) i s'ha repartit la convocatòria 2010 en quasi bé dos anys naturals (execució 2011 i 2012). El resultat és que el nombre d'alumnes dins el 2011 és inferior al registrat durant l'any anterior.

Pel que fa a l'oferta de formació adreçada a la població desocupada, s'estructura en set programes: preferentment a desocupats, convenis instrumentals, col·lectius vulnerables, compromís de contractació, requalificació professional, formació en alternança, escoles taller, cases d'oficis i tallers

d'ocupació. Aquestes es poden agrupar en funció del fet que la formació formi part de mesures directes de creació d'ocupació o no.

La major participació es dona en els programes de formació professional per a l'ocupació que no estan associats a mesures de creació directa d'ocupació. S'han beneficiat d'aquests programes 7.870 persones, la major part en accions realitzades en el marc dels convenis instrumentals i del programa de "Preferentment desocupats" ([vegeu el quadre II-48](#)).

La participació en el programa "Col·lectius vulnerables" ha estat de 1.316 persones, un 33,60% més que l'any 2010, mentre que durant l'any 2011 no s'han previst ni executat accions ni mesures dins el marc dels cursos de "Compromís de contractació". Durant l'any 2011, excepte en el programa "Col·lectius vulnerables", es pot apreciar una disminució en el nombre de participants en comparació amb anys anteriors.

El pressupost de 2011 ha estat de 14.824.035,55 euros. Més de la meitat ha esta destinat al programa "Preferentment desocupats", mentre que la resta de programes tenen pressuposts inferiors per un menor nombre de participants o a costos inferiors, derivats probablement de les característiques pròpies de la formació impartida.

Finalment, l'evolució pressupostària entre 2008 i 2011 ha estat estable, almenys en "Preferentment desocupats", devers 10 milions d'euros, i en "Col·lectius vulnerables", i ha disminuït en els altres dos programes de forma progressiva des de l'any 2008 en el cas dels "Convenis instrumentals".

Quant al perfil sociodemogràfic dels alumnes formats, 2.775 corresponen a dones i 2.347 a homes, la majoria (2.876) ho fan en el tram d'edat de 25 a 45 anys, dels quals, 3.983 són de nacionalitat espanyola ([vegeu el quadre II-49](#)).